

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Міронова Вікторія Михайлівна, 1987 року народження, громадянка України. Освіта вища: у 2009 році закінчила Одеський національний університет імені І. Мечникова, за спеціальністю «Психологія» та здобула кваліфікацію магістра психології, викладача вищих навчальних закладів.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом директора Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України від 24.04.2026 року №15 о.д., зареєстрованої за чинним законодавством в інформаційній системі НАЗЯВО під номером ID 13200 від 24.04.2026 року у складі:

- | | |
|--|---|
| Голови разової спеціалізованої вченої ради – | Вовченко Ольги Анатоліївни, доктора психологічних наук, старшого дослідника, провідного наукового співробітника відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. |
| Рецензентів – | Литовченко Світлани Віталіївни, доктора педагогічних наук, професора, завідувача відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України;
Довгополої Катерини Станіславівни, кандидата психологічних наук, старшого наукового співробітника відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; |
| Офіційних опонентів – | Соколової Ганни Борисівни, доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України, директора навчально-наукового Інституту фізичної культури, спорту та спеціальної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»; |

Астремської Ірини Володимирівни, доктора психологічних наук, професора, професора кафедри психології Навчально наукового медичного інституту Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

На засіданні «02» червня 2026 року прийнято рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки Вікторії Міроновій на підставі публічного захисту дисертації «Психологічні умови реалізації Денверської моделі раннього втручання в закладах дошкільної освіти» за спеціальністю 053 – «Психологія».

Дисертацію виконано у відділі психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, м. Київ.

Науковий керівник Душка Алла Луківна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, №507 від 03.05.2024), відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми «Спеціальна психологія» зі спеціальності 053 – «Психологія» та містить нові науково обґрунтовані результати, а саме:

- уперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено психологічні умови реалізації Денверської моделі раннього втручання в груповому форматі закладу дошкільної освіти, які включають забезпечення соціально-емоційної безпеки та мотиваційної залученості дитини, чітку постановку індивідуальних цілей розвитку та їх інтеграцію у природне групове середовище, організацію системного моніторингу результативності втручання, підтримку соціальної взаємодії як механізму розвитку, професійну узгодженість команди фахівців і залучення батьків до процесу втручання;

- розроблено та апробовано структурно-компонентну модель оцінювання розвитку дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра, яка поєднує когнітивно-пізнавальний, соціально-комунікативний та поведінково-регуляторний компоненти і дозволяє здійснювати комплексний аналіз динаміки розвитку дитини. Запропоновано систему багаторівневого моніторингу результативності раннього втручання, що інтегрує інтегральні показники розвитку, категоріальні переходи між рівнями сформованості навичок та операційні показники досягнення цілей, включаючи оцінювання генералізації набутих навичок у природних соціальних контекстах;
- експериментально підтверджено нові закономірності реалізації Денверської моделі в умовах інклюзивного дошкільного середовища, які полягають у тому, що поєднання індивідуального та групового форматів втручання забезпечує більш виражену позитивну динаміку соціально-комунікативного розвитку, спільної уваги, імітаційних навичок, ініціативної взаємодії та генералізації сформованих умінь порівняно з використанням виключно індивідуального формату роботи;
- уточнено зміст поняття «психологічні умови реалізації моделі раннього втручання» в контексті інтеграції доказових практик у діяльність закладу дошкільної освіти; підходи до алгоритмізації постановки індивідуальних цілей, їх операціоналізації та оцінювання результативності; наукові положення щодо ролі освітнього середовища у розвитку дітей з розладами аутистичного спектра та механізмів забезпечення генералізації сформованих навичок у природних умовах взаємодії.

Подальшого розвитку набули положення спеціальної психології щодо інтеграції доказових моделей раннього втручання в інклюзивне освітнє середовище, наукові уявлення про багатовимірний аналіз результативності корекційно-розвиткового втручання та методичні підходи до організації групового формату реалізації Денверської моделі раннього втручання в закладах дошкільної освіти.

Отримані результати мають істотне значення для галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки.

Здобувачка має 8 публікацій за темою дисертації, зокрема: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 2 тез апробаційного характеру, 1 в інших

виданнях. Вимоги пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії) дотримано.

1. Душка, А.Л., Міронова, В.М. (2025). Інноваційні стратегії психолого-педагогічної допомоги дітям з ООП у ситуаціях невизначеності та втрати безпечного середовища. Колективна монографія «Psychology, Physical Culture, Sports, and Comprehensive Rehabilitation: A Multidisciplinary Approach in the Context of Social Transformations»: *Scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». 113-145

2. Душка А., Міронова, В. (2024). Основні підходи реабілітації сімей, що виховують дітей з особливими освітніми потребами. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 2(23). 35-46.

3. Міронова, В. (2025). Впровадження Денверської моделі раннього втручання в умови інклюзивної групи ЗДО. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 117(1). 143-154.

4. Міронова, В. (2025). Теоретичні засади впровадження Денверської моделі раннього втручання в інклюзивні заклади дошкільної освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія: "Психологія"*. 7(53). 1462-1471.

5. Міронова, В. (2025). Денверська модель раннього втручання як психолого-педагогічний інструмент формування соціально-комунікативної компетентності дитини з РАС. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 120(4). 280-298.

6. Міронова, В. (2025). Психологічні механізми формування соціальної взаємодії в дітей із розладами аутистичного спектра під час групових занять за Денверською моделлю раннього втручання. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: «Педагогіка та психологія»*. № 4 (2025), 179-193.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Вовченко Ольга Анатоліївна, доктор психологічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна без зауважень.

Литовченко Світлана Віталіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У роботі ґрунтовно розкрито психологічні умови реалізації Денверської моделі раннього втручання в умовах закладу дошкільної освіти. Водночас, на наш погляд, варто було б більш детально описати особливості взаємодії дітей з РАС з нормативно розвиненими однолітками в інклюзивному середовищі та їхній вплив на процес генералізації навичок.

2. У дисертаційному дослідженні представлено ґрунтовний аналіз зарубіжних наукових джерел щодо реалізації Денверської моделі раннього втручання. Водночас перспективним видається подальше розширення емпіричних досліджень саме в українському освітньому контексті з урахуванням специфіки функціонування вітчизняної системи інклюзивної освіти.

3. Авторкою обґрунтовано важливість індивідуалізації цілей втручання у структурі Денверської моделі. Водночас, на наш погляд, доцільним було б більш детально висвітлити критерії адаптації індивідуальних цілей до групового формату роботи в умовах інклюзивного середовища.

4. У роботі значну увагу приділено психологічним умовам реалізації Денверської моделі раннього втручання. Разом із тим питання професійної підготовки та супервізійної підтримки фахівців, які впроваджують ESDM у закладах дошкільної освіти, потребують більш розгорнутого висвітлення.

Проте, зроблені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Довгопола Катерина Станіславівна, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу освіти дітей з порушеннями сенсорного розвитку, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертаційній роботі використано методики та матеріали, які захищені авторським правом, тому доцільно було би детальніше висвітлити умови їх застосування та дотримання вимог авторських прав.

2. У дисертації ґрунтовно висвітлено положення Денверської моделі, але доцільно було б більш розгорнуто представити особливості роботи з батьками. Адже модель розглядає їх як перших і ключових учителів дитини та передбачає активне залучення родини до всіх етапів втручання – від визначення цілей до реалізації індивідуального плану підтримки. У зв'язку з цим варто детальніше розкрити форми взаємодії з батьками, методи їх підтримки та специфіку партнерської співпраці фахівців із родиною.

3. Попри беззаперечну наукову цінність дисертаційної роботи, варто зауважити, що в тексті багаторазово використовується англomовна термінологія та похідні від неї умовні скорочення. Таке використання є зрозумілим і значною мірою обумовлене складністю добору точних україномовних відповідників у сучасному науковому дискурсі. Водночас доцільним видається активніше звернення до пошуку, адаптації та впровадження українських термінологічних аналогів, що сприятиме розвитку української наукової мови, розширенню фахового глосарію та утвердженню національної наукової традиції.

Зазначені побажання не завадили загальній позитивній оцінці даної дисертації та мають рекомендаційний характер. Представлена дисертаційна робота є завершеною, а сформульовані в ній положення, результати та висновки мають наукову та практичну цінність.

Соколова Ганна Борисівна, доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та спеціальної освіти, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У першому розділі дисертації авторкою ґрунтовно проаналізовано сучасні підходи до раннього втручання та реалізації Денверської моделі в умовах закладу дошкільної освіти. Водночас, на наш погляд, доцільним було б більш широко представити порівняльний аналіз міжнародного досвіду інтеграції ESDM у систему дошкільної освіти різних країн, що дозволило б ще повніше окреслити перспективи адаптації моделі в українському освітньому просторі.

2. Значну наукову цінність має запропонована система багаторівневого моніторингу результативності втручання. Разом із тим окремі аспекти практичного застосування інтегральних, категоріальних та операційних показників могли б бути додатково проілюстровані у вигляді узагальнювальних схем або алгоритмів. Це сприяло б кращому сприйняттю та розумінню.

3. У роботі переконливо обґрунтовано ефективність комплексного формату реалізації Денверської моделі раннього втручання. Проте, на наш погляд, варто було б більш детально висвітлити питання подальшого відстеження результатів після завершення формувального етапу дослідження, зокрема щодо стабільності генералізації сформованих навичок у дітей.

4. Дисертація характеризується високим рівнем наукової аргументованості та практичної спрямованості. Водночас у роботі подекуди трапляються надмірно деталізовані описи окремих процедур втручання, які дещо ускладнюють сприйняття матеріалу.

5. У дисертаційному дослідженні авторкою заявлено використання методики W. Dunn та врахування індивідуальних особливостей дітей з розладами аутистичного спектра, зокрема сенсорних профілів. Водночас питання впливу різних типів сенсорної обробки на ефективність реалізації Денверської моделі раннього втручання у груповому форматі висвітлено недостатньо. На наш погляд, більш детальний аналіз сенсорних профілів дітей та їхнього впливу на адаптацію до освітнього середовища, мотиваційну залученість, взаємодію з однолітками та результативність втручання суттєво посилив би практичну цінність дослідження та окреслив би перспективні напрями подальших наукових пошуків.

Висловлені рекомендації та зауваження не перешкоджають загальному висновку про те, що дисертаційне дослідження Міронової Вікторії Михайлівни «Психологічні умови реалізації Денверської моделі раннього втручання в закладах дошкільної освіти» є завершеною самостійною науковою працею, що має вагомое теоретичне та практичне значення.

Астремська Ірина Володимирівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології Навчально наукового медичного інституту, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У дисертаційному дослідженні авторкою переконливо обґрунтовано ефективність комплексного формату реалізації Денверської моделі раннього втручання. Водночас, на наш погляд, доцільним було б більш детально висвітлити механізми міждисциплінарної взаємодії фахівців у процесі реалізації ESDM в умовах закладу дошкільної освіти, зокрема особливості координації роботи педагогів, психологів та батьків.

2. Значну наукову та практичну цінність має запропонована система багаторівневого моніторингу результативності втручання. Разом із тим окремі критерії оцінювання внутрішньорівневої динаміки та генералізації навичок могли б бути додатково представлені у вигляді узагальнювальних схем або таблиць, що полегшило б їхнє практичне використання фахівцями.

3. а) Дисертація зосереджена на об'єктивних метриках розвитку дитини (когнітивних, соціальних, регуляторних). Хоча етичний аспект і

взаємодія з батьками описані, у критеріях ефективності бракує системного аналізу змін у якості життя родини або рівня стресу батьків, що є критично важливим для моделі раннього втручання, яка за своєю суттю має бути сімейно-центрованою.

б) Незважаючи на значну практичну спрямованість дисертаційного дослідження, у роботі лише частково висвітлено питання підготовки та психологічної підтримки батьків дітей з розладами аутистичного спектра у процесі впровадження Денверської моделі раннього втручання. На наш погляд, включення цього аспекту дозволило б ширше розкрити можливості комплексного формату втручання.

4. У дисертаційному дослідженні авторкою детально представлено ефективність комплексного формату реалізації Денверської моделі раннього втручання в умовах закладу дошкільної освіти. Водночас, на наш погляд, перспективним напрямом подальших наукових пошуків могло б стати більш ґрунтовне висвітлення особливостей підготовки педагогічних працівників до впровадження ESDM, зокрема питання формування практичних компетентностей, супервізійної підтримки та забезпечення fidelity реалізації моделі в умовах інклюзивної групи.

Висловлені побажання та зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Загальний висновок:

Дисертація Міронової Вікторії Михайлівни є самостійним, завершеним дослідженням актуальної проблеми, що становить теоретичний інтерес і має практичне значення. Здійснений аналіз змісту дисертації свідчить про дотримання здобувачкою вимог академічної доброчесності, адже вона надала повну і достовірну інформацію про авторство наукових положень і результатів дослідження, які вона розглянула і проаналізувала та подала посилання на відповідні джерела.

На основі аналізу змісту публікацій дисертантки можна констатувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, які було отримано в результаті проведеної роботи та відображено у 8-ми публікаціях за темою дисертації, зокрема: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжних виданнях, країн ЄС 2 тез апробаційного характеру. Зважаючи на актуальність, новизну, важливість одержаних авторкою наукових результатів, їх обґрунтованість і вірогідність, а також значну практичну цінність

сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Міронової Вікторії Михайлівни «Психологічні умови реалізації Денверської моделі раннього втручання в закладах дошкільної освіти» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні і поведінкові науки, за спеціальністю 053 Психологія та відповідає вимовам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, №507 від 03.05.2024) та може бути представлена у спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – «Психологія».

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Вікторії Міронової ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні і поведінкові науки за спеціальністю 053 – «Психологія».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої вченої ради

доктор психологічних наук, старший дослідник



Ольга ВОВЧЕНКО